

نېټه 09/02/2009

لېکونکي: د. ا. محمد حق نېکزاد

Alternative Development Project /Southern Region, Lashkar gah

کاروباري ستراتيژي – د هرم ډوله مارکېټ ايجادول

هر کاروبار او مشغولتيا ځانته ټاکلي او مشخصه ستراتيژي لري چې د هغې په رڼا کې پلان سوي هدفونو ته د رسېدلو لارې چارې لټولې کېږي او مشخص فعاليتونه د سنجول سوو شاخصونو په نظر کې نېولو سره سرته رسېږي او د فعاليتونو د ارزونې په منظور د همدغو شاخصونو د اجراتو څرنگوالي په گوته کېږي .

دلته د کاري ستراتيژي څخه منظور هغه کاروباري ستراتيژي ده چې په کاروبار کې د غذايي موادو د زخېر د ارزښت لوړول او د غريبانو سره د مرستې زياتوالي دي.

داچې په اوسنيو شرايطو کې افغانستان يو وروسته پاته هېواد دي او وگړي يې د هر ډول اقتصادي او ټولنيزو کړاوونو سره لاس او گړېوان دي . نو ددې بدبختو څخه د خلاصون بوه هڅه داده چې بوه داسې ستراتيژي تر لاس لاندې ونېوله سي چې خلگ دداسې کاروبارونو د پېلولو خواته وهڅول سي چې په هغو کې د خوراکي موادو د زخېر ارزښت زيات کړي او د غريبو خلکو لوړه ورکه کړي او د کاروبار زمېنه ورته برابره کړي . دغه ستراتيژي د هرم ډوله مارکېټ ايجادول دي .

دغه ستراتيژي د هرم ډوله مارکېټ په چوکاټ کې نغښتي ده او دوه عمده حېاتي هدفونه سرته رسوي:

1. د خصوصي سکتور (د غېر دولتي سکتور) تقويه کول:

2. د غريبانو سره د مرستې کولو د هڅو زياتوالي

ودي هدف ته د رسېدو په خاطر په کار داده چې د کاروبار او مشغولتيا د پر مختگ په هکله بايد هغه لارې چارې په گوته کړاي سي چې خلگ وکولاي سي د هغو په واسطه دغه ورځني اقتصادي او ټولنيزي نېمگړتياوې ليري کړي . هغه ميتکرانه لارې چارې چې ددغې ستراتيژي هدفونو ته لاس رسي د امکان وړ گرځوي هغه عبارت دي له :

- د هرم ډوله مارکېټ په چوکاټ کې د مولدېنو دامکاناتو زياتول – هغه پانگه وال چې په توليدي چارو بوخت دي ددوي امکانات بايد وهڅول سي او مالي مرستې ورسره وسي ، تر څو د دوي توليدي ظرفيتونه لوړ سي .
- په کرهڼه کې و توليدي موادو ته وده ورکول او زياتول . د کرهڼې سکتور هغه وخت ښه وده کوي چې بزگرانو ته توليدي مواد برابر او مناسبې قرضې ورکړه سي يعني د بزگرانو د پاره د کال په اوږدو کې د مناسبو کړېدونو برابرول حتمي کار دي
- و توليدي موادو ته د بزگرانو د لاس رسي زياتوال – بزگران بايد ددې توان ولري چې د کښت په وخت کې په خپل محل کې د ضرورت وړ توليدي مواد تر لاسه کړي . دا کار بايد هغه ارگانونه پر غاړه ولري چې ددې هدف د پر مخ بېولو د پاره مالي سرچېنې ولري او د پور ورکولو چارې پر مخ بېايي . د پور ورکولو شبکه بايد د ولسوالي تر سطحې پورې وغزوله سي
- د بزگرانو د ظرفيتونو لوړول او هغه تقويه کول – بزگران بايد دومره توان ولري چې د کښت په وخت کې د توليدي مواد لاس ته راوړي . دا کار هغه وخت امکان لري چې د بزگرانو د محصولاتو د پاره مناسب مارکېټ پيدا سي او محصولات يې په پاخه شکل (پروسس سوي شکل) و مارکېټ ته په ښه بېه عرضه کړاي سي . مارکېټ بايد داسې وده وکړي چې د توليد کونکو او مصرف کونکو اړتياوې په زياتېدونکي توگه پوره کړي.
- د توليدي موادو د تهېه کولو د زخېر زياتول – د توليدي موادو زخېر بايد دومره اوږد وي چې د کلبو تر سطحې پورې ورسېږي

- د کرهني د توليداتو د پروسس تقوېه کول او زباتول – دکرهني توليدات بايد لمري پروسس او بيا مارکېټ ته عرضه سي
- و مالي منابعو ته د بزگرانو د لاس رسي زباتول – د مملکت په دننه کي بايد مالي منابع دومره زبات سي چي بزگران وکولاي سي د ولسوالي په سطح د پور اخېستلو مدارک ولري . دا کار بايد مېلي پانگه وال او نړېوال مرستندويه سرته ورسوي.
- د مصرف کونکو د کاروبار د حل لاري چاري – هغه کارونه بايد ايجاد کړاي سي چي کاروباربان وکولاي سي په ډېره اسانه توگه غذايي مواد و مصرف کونکو ته رسوي
- د غرېبو خلکو د غذايي موادو دغذايي ارزښت مطرح کول – د کال په اوږدو کي غذايي مواد د نوعيت او کيفيت په لحاظ بايد د مصرف کونکو اړتياوي پوره کړي . خلک دداسي حالت سره مخامخ نسي چي پېسي په لاس اما خوراكي مواد وجود ونلري .
- د غذايي موادو د توزيع شبکي ته وسعت ورکول – څومره چي امکان ولري بايد د خوراكي موادو د توزيع شبکه وسعت ومومي . دا کار د ډوي خوا و خلکو ته مشغولتيا پيدا کوي او د بلي خوا و خلکو ته د خوراكي موادو د لاسته راوړلو اسانتياوي برابروي
- په کاروبار کي د متشېبنو تقوېه کول – هر څوک چي د هر کاروبار سره علاقه ولري بايد هغه تشويق کړاي سي او هغه ته د کار شرايط برابر کړاي سي ، ترڅو خپل د علاقې وړ کار په پوره ذوق او شوق سره پر مخ بوزي .
- د ژوند د بڼه کېدو د لارو چارو لټول – هغه لاري چاري بايد ولټولي سي چي په هغو سره د خلکو د ژوند بڼه کېږي او هغو ته وسعت ورکړاي سي او تقوېه سي
- د غذايي موادو زخېر ته نوي بڼه ورکول – تل بايد هڅه وسي د غذايي موادو د رسولو نوي او بڼي لاري ولټولي سي ، تر څو خلکو ته د هرې ورځي په تېرېدو سره نوي اسانتياوي په لاس ورسوي
- د مارکېټ د معلوماتو د راټولولو د پوهي زباتوالي – داسي شبکه ايجاد سي چي د مارکېټ په هکله تازه او نوي معلومات د توليد کونکو او مصرف کونکو په اختياري وړکړي.
- د مشترېانو تر مېنځ د اړېکو زباتوالي – هغه اړېکي چي د توليد کونکو او مصرف کونکو تر مېنځ بايد موجود وي ، د هرې ورځي په تېرېدو سره د بڼه کېدو پر مخ رواني وي
- د زړو مناسباتو پر ځاي د نوو مناسباتو ايجادول – هغه مناسبات چي د توليد کونکو او مصرف کونکو تر مېنځ موجود وي ، هغه بايد د هرې ورځي په تېرېدو سره بڼه او بڼه تره سي

هغه دولتي ارگانونه او نړېوالي مرستندويه اداري چي د ډوي پالي لاري د افغانستان په ابادولو کي مسؤليتونه لري او پانگه اچوني کوي او خصوصي سکتور ته وده ورکوي ، زما وړاندېز دادي چي په پورتنيو سکتورونو کي ټوله داخلي او نړېوال پانگه وال و هڅول سي چي د هرم ډوله مارکېټ په ايجادولو ، وسعت ورکولو او تقوېه کولو کي پوره مرسته وکړي ، تر څو دا زمينه برابره سي چي د دي هېواد و غرېبو خلکو ته د باارزښته غذايي موادو زخېر په لاس راوړه سي او ژوند ته بي نوي بڼه ورکړه سي .